ՏԱՐԵԼԻՆԵՐԹԵՐՈՒԹ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 1917 22 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 14 ՅՈՒՆՎԱՐ 1886 (Ն. Տ.) 26 ՅՈՒՆՎԱՐ

ՀԱՅՐԵՆԻՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ԸՆԴՈՒՍՈՒՄ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԳԱՅՄԱՆԸ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԱՏԱՐՎԻ

Տարեկան	Վեցամսեայ
Ռուսական Ֆեդերատիոն 6 մանէթ	3 մանէթ
Գաւառաց » 7 »	3½ »

20 փարա

ԳԱՅՄԱՆԸ

ՀԱՅԹՆԻՒՆԻՆ փոստարեալ ճանաչելու եւ այլ տեղերից ստանալու համար խնդրւում է հետեւել սա. Խրատարութիւն. Կ. գոյնս Մեհեան Ղարշ. Ինչպէս էնենք խան Երեւան յարկ բիւ 1։

20 փարա

Ե. ՇԱԲԱԹ 13 ՅՈՒՆՎԱՐԻ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Բնչպէս ի սորին. պիտի տեսնուի. Գուլիստոյ Վաղքի կայսրութեան ոստիկան Բոսիկոր կապագէ էֆէնտի է արտաքին գործոց Նախարար Գ. Ջանոֆի Ռուսիոյ առաջնորդաց հետ ունեցած նամակներուն հետեւանքով Բուսիկորի եւ Գ. Ջանոֆի գրագրութեան Արեւելեան Բաւմէլիի Նիստամիր Բ. Գրան և Ալէքսանդր իշխանին մէջ եղեալ ստորագրելի հաստատելի համաձայնութիւնն մը վերաբերեալ բանակցութիւններ, յարաբերեալ. Այս համաձայնութիւնն հիմանց վրայ. լրագրաց ամենց հրատարակած տեղեկութիւնքը կանխաւս կը մատնեն. Մասնաւոր սա է մէջ, երկուսներ անկեղծ փափաք մը կը յայտնուի մի ամենքի կարգադրութեան յանգելու. որ Գալրանեան մերկոյզ ժողովրդոց բռնանալ գոհացուցանալով հանդերձ պատեղծ վեհ. Սալիմանի վեհապատիւ իրաւունքներն. Հեռատես. ընդհանրապէս կը կարծուի մէջ. Արեւելեան Բաւմէլիի փոխարինութիւնն Ալէքսանդր իշխանին պիտի յանձնուի. որ իւր իշխանութիւնը պիտի ստանայ ուզղակի վեհ. Սալիմանէն.

Մեծ տեսութեանց ոչնչացութեամբ, դարձեալ այս կարգին մէջ յարուցանելու բանակցութիւնը համաձայնութեան մը յանգելու ըլլալ նշանակութիւն ունի, որ մերթ պիտի տայ վերջին ժամանակս յայտնեալ. Բացայայտ է որ այս մի և նոյն տեսութիւնը. որը խաղաղութեան պատճառաւ համար ամենէն հարատեւ և լաւագոյն դիտաւորութիւնները ցոյց տուին, յարատեւեն այս ճանապարհ մէջ. դանդաղով Ռուսիոյ և Մերոյիոյ քով. որպէս զի զէնքէն ինչներ. Ցեղութեանց ձգուած Մեր ատ այս կը մնան. եթէ պակաս է հաւատ ընծայել հեռագրոց. որը կը ծանուցանեն մեզ. Գերմանիոյ և Աւստրիոյ. ատենագիրներուն Ռուսիոյ արտաքին են ազդարարեալ ճնշում ի գործ դնել Գէրէյիսի և Ամենէի կառավարութեանց վրայ. որպէս զի տրամեն իրենց գորագունդերնին Սիւռ կոյսէ. Անդրիա նոյն յայտարարեր է Ռուսիոյ որ. եթէ Թուրքիոյ դէմ յարիւրեալ յարձակում մ'ընէ. Բրիտանական նաւատորմը պիտի ստիպուս հեռանիլ Մարմարայի ծովեր. Հեռագրեր կը կարդուին Մեր. Լիսա Սալիսպուրի մինիստրներուն կարեւոր բանախօսութիւն մ'ընելով. խօսեր պատասխան է Ռուսիոյ պատերազմական նպատակներ, և այս կերպ. ցրեր է այն կասկածները մէջ. Անգլիա կը քաջալերէր Ռուսիոյ պատերազմը նպատակներ.

Այս նպատակներ որոց ամրագրեմ մենք տեղի կայ ներգործելու մէջ, եթէ ուռանիկայ գեղերը չպատահին. դարձեալ փոխանակ պատերազմի բերելու. խաղաղութեան մը պիտի յանգի յարատեւ բարեմաղթով՝ որ ստիպեն չարաշարեալ ազգաւորեալ են իրենց բարեկեցութեան և բարգաւաճութեան մէջ.

* * *

Իմիրեն էքսարքոս լրագրոյ Ռուսաճուսի թղթակցին տեղեկութեանց նայելով. Սաֆիսայէն Գ. Ջանոֆի՝ մեկնելն առաջ. գեկուցմանց փոխանակութիւն մը տեղի ունեցած է. որ կատարեալ ի վեր հանած է այն մտիրոյներն. որը երկուսանց կ'սատանաներ էին իրարու և տեսնուած հանմանդանքներ մը գալու հարար Լուսման ծրագրին. զոր Գ. Ջանոֆի իւր հետ բերած է. ի մէջ այլոց հանուելու առարկներէն կը պատանեալ.

1. Իշխանն. Արեւելեան Բաւմէլիի մէջ. վեհ. Սալիմանի ներկայացուցչի պիտի անուանի. և բան ասուած. իրարու Գուլիստոյ իշխան. չը կրնար փիլիպէ բնակիլ. առ ինքն պատասխանատու Գուլիստ կառավարիչ մը պիտի անուանի. որ չպիտի կրնայ իւր պատասխան գլուխն տանիլ բայց մէնակ վեհ. Սալիմանի փաստերաց.

2. Արեւելեան Բաւմէլիի քաղաքական գործը պիտի վերանայուի նոր հիմանց վրայ. և այնպիսի բարեփոխութիւններ պիտի կրեն. որը պիտի խեթեն ցնեն այն բնակիչներ. զորս տիրեալ նամանդն ստանձնած էր առնոր մասնակցութեանն համար.

3. Արեւելեան Բաւմէլիի կազմեան արեւելք պիտի բարեփոխուի այն եղանակով. որ կարելի լինի իրաց նոր վիճակին պատասխանու մեր հաստատելու Ոգեստանեան Սալիմանն հանմանեալ հանմանեալ իրաւանց պատանման հետ.

ՎԵՐՋԻՆ ԹՂԹԱՐԵՐ

Սոֆիա 19 յունվ. Ցերեւութեանց հնազանդան ծանուցարարն ասաւ իւր պատասխանի մէջ. Իշխանական կառավարութիւնը կրնասուսանի մէջ, Ռուսիա չպատրիր Գուլիստան պատասխ. ճանց և իմանաս հարցերէ. Ուստի ինքնին պատրաստ կը յայտնարարէ իրեն և իրեն իւր գործերն ստանձնելու. Երբ նախնարիա, որ իրեր որ քան դեր ոգեստանան քիմոցը մը կը քանէ. բացարձակ ամենն առնու գնդանիկ լինել. կամ երբ ակուսիներ ուզեն ազատանալ խաղաղութեան գոյն և երաշխաւորել մէջ. Գուլիստանան հարն՝ Մերոյիոյ կազմ՝ նորեն յարձակում չպիտի կրնէ. ինչպէսեալ վերջեր.

Փարիզ 20 յունվ.— Ցեղաս լրագիրը. Գէրլիէն իւր ստացած տեղեկութեանց հանմանայն. կը հաստատէ մէջ երեք կայսրութիւնք բարեկամական համանայն են Գալրանեան պետութիւններն ի զէնքնիկցութիւն տարեալու, բայց մէջ Ալէքսանդր իշխանին հետ Զարին հաղորդութիւնը գնա կատարեալ իրարանցութիւն մը ոչ ալ հանմանալ.

Լոնդոն 20 յունվ.— Մարտինկ Բոսի կ'ըսէ թէ Անգլիա կը պատրաստի ազգաս մարդոցներ ձեռք առնել՝ հանդերձ հանար գնուեալ իւր անկարգութեան վրայ. և այս կերպով գայն Թուրքիոյ հետ պատերազմի մը փոխանցելու համար.

Լոնդոն 22 յունվ.— Լրատուաց ժողովն նոյնիկ իրեկոյն կարգ վիճաբանութիւնն մը լեցայ քաղաքական բացման ճաւէն պատասխանեն. Լորդ Սալիսպուրի լեցայ նախարարութեան տեսութիւնները բացատրեց Գալրանեան թղթոյն վրայ. «Ռուսաստանի յանձնութիւնքը. քանզ. ազգի մը կրգալ երբէք յարատեւած ամենն ատարարիանի պահանջներն են. Ոչ ցանկացեալն տեսութիւնք և ոչ Անգլիա երբէք այ չպիտի ասի անոնց Անդրկոյ ազդեցութիւնն ի վեր պիտի առնուն՝ ստրկելու համար Արեւելեան խաղաղութեան որ և է անարգ գործանքի վերջորմամ.

Զէնիֆեն 19 յունվ.— Գաղտնաց պատասխանի սեպան Զերնոգիորու լրագիրը. մեկնաբանելով Գիլենեանի լրագրոյ տուած այն լուրը թէ՝ Ներիթա իշխանը Գալրա պիտի ուզեցուի. կ'ըսէ թէ իշխանն երկրագրութեան և ճարտարապետութեան տեսակետով քան գնդարատաց գործարանել երկիրներ. ինչպէս Խուլիա և Պրուսա. կ'ուզեցուի.

Այս տեղեկութեան նպատակն է ապատ վեր այն խոսքերը գրագրացնեն. որոնք Գալրատաց կրնայ ինքզինքը նուիրել նոր բարեկամաց վրայ յենելով և իւր գրացեալ հետ խաղաղութեամբ ապրելով.

Բնդրպուրգ 20 յունվ.— Գէրլիրաէն կը հեռագրեն սա. Գալրանեան Բոլիմիր թէ. բարեկամութեան ոչ փոխադարձութեան պատճառաւ, Մերոյիանան երկաթուղեայ գծերուն վրայ հարդարանքներ լաւերն ասնիմ են.

Նոյնպես հիշդ չէ այն լուրը թէ պատեան գալաց երկրորդ գասակարգն ի զէն կոչուած է յետ այ. ծանուցագրին՝ որով Գալրատանին կը մերժէր տեսութեանց պատճառեալ գէնքնիկցութիւնը.

Հաւատ 22 յունվ.— Կանաչ տեսարան մը բանաստեղծ Խորհրդարանի ատենագրոց. Անոր պատրաստեալ պաշտանագրերու ընթերցումէն կը տեսնուի թէ. Արեւելեան թեղրոյն մէջ խաղաղ Աւստրիոյ. Գերմանիոյ և Ռուսիոյ յարած է խաղաղութիւնն անվիրաւ պահելու. միայն ամենն գործարկութեան մէջ. և թէ Խաղաղ վարուած է իրարու ոնկեցած և անդամ. հանդերձ բարեկամ. ընդ որ Թուրքիա կրնայ գրաւեալ լինել կասարեալ վատանութեամբ.

Դարձեալ Ռուսաստանի բարձանաց. որ է իւր հիմնարկեալ սահմանագիրքոյ վերաբերեալ թնդրոյն կարգադրումը. Մը Ռուսիան կամն յայտարարեր է թէ. ոչ մէկ տեսութիւն այս մէջեղեալ կը բարձնայ Գէրլիոյ դաշնագիրը վերաբերեալ.

Գէրլիոյ 20 յունվ. Ընդրարարիէն կը ծանուցանեն թէ. Ռուսիոյ նախանձնութիւնքը. Գալրանեան պատերազմի ուզղեալ գէնքնիկցութեան հրաւէրն ոչ դեղատակ չուներ բայց եթէ վերջանալ գործարանի գործարարութեան մը. եթէ երբէք Գալրանեան պետութիւնք բացատրեան պատասխան տան.

Այսպիս ծրագրի մ'իրագործման դժուարութիւնն վրայ ոչ ոք բնդունիք կը խարէ, մանաւանդ գործադիր տեսութիւնն մ'ընդունելու վերաբերեալ.

Բնդրպուրգի 20 յունվ.— Ալէքսանդր իշխանին կողմէ իշխանապետ ինքնագիր նամակ մը չէ յանձնուած Զարին. ի ձեռն Գուլիստոյ գեղապետին. Մեկ պատասխանագրին. զոր Ռուսական գրասենեակն հաղորդած է իւր վեհապետին. Գուլիստանան բանակին ուզղեալ արգէն ծանոթ յայտարարութիւնն է. բայց այս անգամ ամրագրեալն Ալէքսանդր իշխանին ձեռամբ գրուած.

Մեկ չէ այն լուրը թէ. կ'ըսէ Նարոտնի Լիսիի. մեր կառավարութեան և Սաֆիսայի մէջեւ. տեղեկացում մը գոյացած լինի ընդունիլ Գալրատ գեղապետի պատասխանին. Զարն չարուեալ անհարա կ'ուզեր Գալրէմիզիի իշխանին նշանամամ. և հաղորդութիւն մը յայտնած և եթէ պիտի կատարուի. եթէ Գուլիստ վերադարձած փոխ

Մերոյիանան երկաթուղեայ գծերուն վրայ հարդարանքներ լաւերն ասնիմ են.

իւր նախաբարբարութիւնն, նախաբարբարական պարսած մը,— այն է՝ պատերազմական գործոց կամ հանրապետ. չունենալնց նախաբարբարութիւնը— որպէս թուրքական պարսատաստի մը և ոչ միայն գաղտնի իւր նորավէրի նախաբարքն, այլ և պարտուած զրկի տեղաս. 18էն ի վեր իւր ամէն գործոց համար։

Վիեննա 22 յունի. — Մոֆիայէն կը ծանուցանեն մեզ թէ, Գերկիրիոյ կառավարութիւնը մեծ բանակութիւնամբ թիգանամի վերարերեալ նիւթեր ստացեր է. որ վերաբերի վերջին կիսուն մէջ պիտի յանձնուին։

ԹԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վեն. Ֆաւրիանը վերջերս թեան ասուեան ներսէս կոյսերական պարսան Ա. Բարաւոր Միրբէյանս պէտի։

Ն. Գ. Վեհարարութիւնն Շէֆարազամի պարսաստանին Մեծ. փարաւէնը ներսէս գրասական նախարարնախարար Վահ. Ակէնէի փարսի սիրոյ։

— Ազատական Ալեքսան. որբամի որը Մէլրոնքէի որարարութենէն յեսայ, Մարարիանոսն ստարանը գնաց, սը նեղիոյ գաղանեցաւ Մարարերէն կենտարութեան ընթերցման (Մէնեարէ). Գաստերազմական և նախարի գործոց նախարար, կոյսերական միջնարան Մուչիրը. Շեֆիք-Բէյ-Խարամ, Շերիֆ Ազարիլաս փարա. Գաստասի նաղեզ Խալիլաքի Սեֆիա Սերան էֆ. և այլ բարձրաստիճան անձինք նեղիոյ կը գտնուին այս կրնական արարարութեան, յաստատ որոյ ազատրակ և ջարարեղէնը մեծ արուեցան նեղիոյեն և գորոյ։

—Մոֆիայի կայսերական Քամանը կասպան էֆ. և Գալիկարիոյ արատերի գործոց նախարար Գ. Զանոֆ կիրակի առաւոտ յատուկ կուսամբրով մարարարարը հասան. Միջոցէն կասպան էֆենտի՝ Մեծ-Եպարարան նեղիայացոյց զՊ. Զանոֆ, որ Սիլեսանդր իշխանի կոչմէ նամակ մը յանձնեց թարր. Գեամիլ փաշայի, որով իշխանը փոքր պատերազմի կը կոչէր իւր արատերի գործոց նախարարը՝ Բ. Դրան հետ բանակցութիւնները լարուանելու համար։

Կասպան էֆ. և Գ. Զանոֆ ապա երկար տեսակցութիւն մը ունեցան արտաքին գործոց նախարարութեան խորհրդական Ցանեան Ֆանմ Պարարիան էֆենտիի հետ։

—Բ. Դրան նրեկ իրիկուն շրջաբերական ծանուցագիր մ՝ուղղեց մեծ տերութիւնց, որով խնամ կը բարգրի Ռումանիայի բռնած ապառնական ընթացքին դէմ, և միանգամայն կը յայտարարէր, թէ Ռումանիան, տերութիւնց պատճառմամբ համաձայն չէնդնիկց չլինի. թեր պիտի պարտաւորի վերադարձը մ՝ուղղել Ռումանիայէ։

—Գալիկարական արտաքին գործոց Գ. Զանոֆ այսօր Վեն. Ռուշանին ներկայացաւ. պարի. պիտի ունենայ։

Ն. Վանանիանը թէ և ապ. այժմ ի թեր Լիւքսեմպուրգի Օնիւանը կը բնակի. սակայն այսօր վաղը Գալոյ գոյնը յատուկ ապրան մը պիտի փոխագրուի. զոր յատակալ հանարարարար

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Խառն ժողովը իր վերջին նիստին մէջ որոշեր է Թպխիսոսաբնակ վիրաբոյժ տոմ Կարմոյ առաջիներդ Օրմանեան Դեր. Տ. Մաղաքիա Եր. վարդապետին, Ա յս որոշումը բուռնական ելեալ և դասախօսելի վճռաբանութեան մը տակի տուեր է, և մանաւանդ պիտի կրան. ժողովոյ առանձնապես Դեր. Խորէն Արքեպիսկոպոս Նարէզեանց, տարբերելով թէ կարծոյ վրայ հանձնարարեալ եղեր է ասոնց. այն է՝ Ամենի Վեհապատուեան Մրբոյնն առաջին կենդանի է, իր բոլոր ազգային ընդդիմութիւնը է յիշեալ վիրաբոյժին արուեստն, ասիկայն խնդիրն ի վերջոյ քուէի դրուելով միաձայնութեամբ ընդունուեր է ընդդէմ երկու ձեռնպահաց։

Դեր. Նարէզեանց հոգւոյ և մարմնոյ ընդդիմանալու բան պատահեան ուրիշ բան է, ասիկայն ժամանակը գեռ կանխահաս է վարդապետը պատասխան հանելու։

—

Խառն ժողովը բարձրագոյն Խորհրդեանի կողմէն գրաքննութեան ենթա կոչեցու պատասխանով յանձնարարուած մ՝ բնաբերը է, որպ անպէս են՝

Դեր. Խորէն արքեպիսկ. Նարէզ.
» Մատթէոս եպիսկ. Իզմիրեան
» Գարեգին վրդպ. Թիւրտեան
Գարբիել վրդ. Նորատունկեան
Յովհաննէս » Կամսարական
Յովհաննէս » Գալուստեան

ՇԻՐՋԱՔԵՐԱԿԱՆ

ՌԻՍԻՄՆԱԿԱՆ ԽՕՀԱՐՈՅՑ

—

Մեծապատիւ Առաջնորդաց Լիգ.

Յայտնի է թէ Ազգ. Ընդհ. Կրօնական օրինաց Մշակութի մէջեն, որ Ազգ. ժողովէն քննութեամբ վաւերացուած և օրինաց կարգ անցնի, Ազգ. վարժարանաց Հաստատութիւնքը պարտին առ այժմ ամրոյց օրինաց՝ ոյն է. 1873ի մեջ. վարժարաց Թարգիկարգութիւնեան Ընդհանրապետական Հրահանգին տրամագրութեանց համեմատ վարուիր Ազգ. Պրոյ. Ս. Խորհրդոյ նիստերեն տարին թէ Թագաւորական վարժարանաց Հաստատութիւններէ շատեր յիշեալ Հրահանգին ճշգիւ գործադրութեան հոգ չենն տարեր, նիստերով նաեւ թէ առանցքն տանք Հրահանգին գոյութիւնեն իսկ տեղեկութիւն չունին, և հետեւարար անոր տրամագրութիւնք գրեթէ բնաւին անգործադրելի մնալով թագաւորական վարժարաներ ոչ ընդհանրապես գոյանալ չեն գար, որոյեղ նոյն Հրահանգին մէկ մէկ որիշակ վերաբերեալ յոգեր սա. Թագաւորական Խորհուրդս, որպէս զի տեղ տեղի գործադրութեան խնդանք և հոգ տանին, և սա Հաստատութիւնս, որ պէս զի ըստ ասիկ վարուին.

Այս տարին Խորհուրդս արուան և հարկ կը համարի յիշեալ Հրահանգին մէջեն մի քանի կարեւոր դիրքեր Ձեր յարգելի ուշադրութեան ներկայեցնել։

Ա. Ըստ 37րդ յօդուածոյ նոյն հրահանգին, հարկ է որ Ազգ. վարժարանաց համար գաւառաւոր գաւառաւորակ և մանկավարժք որիշաւոր վիճակաց կոչեն ի նեռին Խորհրդոյս կողմէ ասեղան Մրբոյնան Պատրիարքին վաւերացեալ ուսում յանգանոյ կը յանձնարարուի ձեզ. որ եթէ Ձեր վարժարանաց մէջ դեռ նոյն ուսանիքն գտանուորակ. մանկավարժք և գաւառաւոր. որ չունին սոյն պայմանները կրաց վիճակաց. հոգիք տարեալ գայնոր. որպէս զի երկամեայ պայմանաժամ ուսանեն մէջ անպատճառ ասանեան և ներկայեն Ձեզ։

Բ. Ըստ 61րդ յօդուածոյ նոյն հրահանգին, տաճեն վարժարան իր ազգայնոյն հետ պատասխան է նոյնպես ոչնոգ ասանիկ ուսանիքրաց բարոյական ապագային և բնաւորեանն կրթութեանն և թարգ զգացմանց բարդաւաճեանն։ Ցանկան, ինչպէս որ իրաւամբ կը գտնգասի կեցը. Վարչութեան Կրօնական Գատաւորին մանրամասն Խորհրդոյս ուզեսայ իր մէկ պատասխանագրին մէջ, գաւառաւոր և գաւառաւորակ պէտք չէ որ ասի յոգ-ասանեն տրամագրութիւնքը չատ. լոր գործածելով կրօնական մեր գրագիրներ պատասխան կամ կարծեցեալ ազատամիտ խորհրդաւորութիւններ ու անկարգութիւններ ընեն առանի ազանիրատաց. հոգաւոր վարդապետութեան Հայաստանեայց եկեղեցոյ, և այսպէս ի դիրեն հանեն թէ որ նոցա կ՝ասանեն կրօնաւորաց գաւառաւոր՝ Մրբոյնան պատասխանեան և կրօնագիտութեան գատաւորութեան մէջ։ Ա յսպիսի գեղեցիկ դիրքեր չկենար թարգմանել ազգային վարժարանաց մէջ, հնարաւոր խորհուրդս Ձեր յանուն ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ այս ամենոգիրներուս դէմ վրայ։

Աւելորդ է յիշել նաեւ թէ. բան ճշգիր յօդուածոյ նոյն հրահանգին. հասար լեզուաց և տրամաբան ուսանեց գաւառաւոր մի հարկինն կրնան ասարաստ ի համ ալ ուսուցանեն ինքեր. բայց պարտին վիճաբանել ինքեր իրենց գաս առաւ ուսանեց և վարուց մասնեն։ Ա յսպիսի հարկ մը ծագած ժամանակ, պէտք է անգիտութիւնը տալ խորհրդոյս, և ամեն պարագայի մէջ հանել, որպէս զի յիշեալ դասատուն պարիներաց կ՝ուսանան, բարոյական և ազգային զգացմանց վիճաստիար գաղափարներու գաղափարներ լաւատանեն իրենց ուսանելիքը ստար լեզուաց և տրամաբան ուսանց հետ։

Ուստի Խորհուրդս՝ գոյս ամենանարարեալ կեանք գաս, թարգ. Խորհրդոյս և Հայարարութեանց յատուկ ուղղագրութեանեն յանձնարարած ժամանակ՝ անեղիրդոյ է թէ ամեն ազգասէր Հայոց իսկապես ազգային գոյացման կը պատասխանեն.

հետեւարար վստահ է որ իր այս յանձնարարութիւնը պարտաւորեալ հոգածութեամբ կը գործադրեն ամենեքեան։

Մնաք յարգանքով
Խ. գ. Ս. Աստուածածնի Խորհրդոյ
Ազգ. Կենդ. Վարչութեան
Առաջնորդարան Առաջնորդաց
Ն. Փոխանորդ Կ. Ս. Իսթիւնեան

Ա.ՑԼ. ԵՒ ԱՑԼ.Բ

—

Զոյս սեռուան մէջ լինուած բաներ հ՝ — Ամերիկայ օր քան զոր թարգմանեցք երեկոյ մը կը լինի. գեղեցկութիւնքեր կը տարածուին ամեն կողմ և վարչութենց բնակարար եղած գաղաղարն ու տարեն կը լինին բարգմանելոյ քաղաքներ։ Ոչինչ մեր այս բոլորին Ալլէկեան դեռեն չդիակայլը եղող Մաք-Գրաթ անուն քաղաքն որ լոյս տեսուան գրքերնին ունի. Այսօր իր բնակչաց թիւն 1000ի կը մերձենայ, գիրքն գեղեցիկ է. տասուներեն կ՝անցնին քաղաքին մէջեն և ամեն ուրեք ծառախիտ անտառներ կան։ Ունի հնագրական պարտեզներ մը. մի քանի կրպակներ. Ինքնատի գործարան մը, պանդոկ մը. գարագ մը և երկու հատ լեզուարաններ։ Իւր շրջակայքն կը գտնուին 82 տարբերութիւն ունեցող լեռներ. այսինքն բերդ կարի կրնան ուրիկ կարգ ն մասնաւորապես ունեցող խոզաղակաց մեկնաբանութիւնքեր Գիլոյ և Բիլիսարի մեծ քաղաքներն։ Այս կրնդրեալ խորութիւնը 1800 տարի կը հասնին Մաք Գրաթ անուն իւր մէջ 200 կրնդրներ բերգրոյ կարի որք տարեկան 100,000 տարարի հասարի կը հասնայնեն։

Սիրելի ընթերցողք իմ, չէ՞ք զարմանար, այս ամենը լոյս տեսուան մէջ լինուած է։ Իրէ զգալի յատուկ գիտութիւն....։

—

Նշանակեցաց կին հ՝ — Բժշկական ընդհանրական մեծարգոյ լրագրոյն պատասխանատուն խմբագիրը իւր մի կարեւոր յօդուածին մէջ կը յիշէ կին մը Մաքսի Տիրան անուամբ, որ Ֆրանսայի Իգէր գաւառին մէջ կ՝ապրի։ Այդ կինն տարեր 180 տարեկան է և 1783ին ամուսնացած է։ դասատարեալ ուսանելութիւնն կը վարեալ և անարուեստ մեծ ամենաբնութիւնն նշան մ՝իսկ չի ցուցներ։

Ահա այսպէս է ազգարդիս ընթացքը. մեռն կը իլլ մեզ դրկելն իրենց յոյսն ունգ գեղանասակ պատանեկ. մինչ մեր ազգ երկրագնեկաց ձեռքունները կ՝ապրին բարգմանական նեղութիւնեանց մէջ։

Ինչպիսի անդուժեցի գայանիք և տարարիական հանգամանքներ կենաց։

—

Ազգասէրներն համակրանքի արտասուս հանելոյ. — Մեծանուն գրիրոյ մը Ֆրանսայի լեզուագիտութիւնեանց ժամանակ ուրոյեն կը գտնէր. փարիզ գաղաքարիրութեան կենդանի է։ Փարիզ բոլոր ազգարդի մարդարագարի էն ճանաչուտներ բերանի մը արձակուած այս ազգայնները պատրաստ կը բերեն Ֆրանսական ժողովրդեան որ գիտի գնահատել տրամաբանութիւններու, 1886 ի սեռուան ուրախարի մեր ազգի մը պիտի լինի Դաղդիացոց համար։

Հոգաբարձութեան պարտական մէջ պիտի բացուի արուեստանոց հանգէս մը Գ. Տիրքրի և այլ երեւելի գիտնոց անդրանիներեն Ներքեւ պիտի հիրբրենիսուին Եւրոպոյ մեծ երաժշտաց ստեղծագործոց, նեղարդոց գլուխ գործոցները. մեծանուն գրիչներու գիւանները, Գ. Գաստէներ հնարած գեղերը. գրագիտաց գրութիւններն և խմբագրաց գարեւոր թերթերը եղեն։

Այս տարեւոր հանգանիսին կանան մասնակցիլ Հայերն ալ եթէ ուզեն։ Ազգասիրերի նեղութիւնը կրնան մեծ փայլ մը տալ այն պատեհն ուր իւրաքանչիւր գրաբար տան և թանգարանի գրաբար նեղութիւններ։ Կը հրաւիրենք Հայ խմբագրատարեանները որպեսզի գրելիներն Ալեքսէրի պատասխանի վարչութիւնը կրնայ իւր ընդարձակ թերթին մէջ մի ուրուագիրն 1886ի տարեհանգիստին և այն տանն փարիզեան Գրենիկացիներուն քով պիտի փայլի տարի մը նման Գ. Ա. Արիւիրեան (՞)...

Ի. Ջ. Յ.

—ոչ՝ սեռ. եթէ բարեհաճ լայի էր սիրեր գիս, յայնժամ կ՝ուրդարարեցէք նրէնուան գրոյ ծանոթեր. որպէսզեան. եթէ կ՝ուզեք որ յարգիմ, նոյն գրոյ գրարեր գիս պատասիրեցէք. պարտաւոր էք հաստատել ինքդրոյ՝ Մեր լեզուին հետ, որ ցանկ ինչպիսի՞ է, և որ մեզի գլխ տա լայնի ուզենայ այն տրեմ՝ յարգում եթէ իմանայ որ դուք այլ ետ չէք տիրեր ինքդրանաց. լեզուս. դուք. . .

Ասելիքի ընդունելիքի գլեցն և ըստ անոր.
—Ինչպէս պիտի տիրե՞նք.

—Ընտ գիտեր, պատասխանեց նա. սա, նոյն գլուխ բանեանին մէջ, որ պիտի մեզի (տրգարեր, տրամաբարար գիրքեցան էր) և ինչ վերազանեաս, եթէ մեր իր վրայ մնացած նս, եթէ գնա մեր ինչ տիրես. եթէ ոչ ինքն սատանի նս ոչ ալ ուրիշ մեր ինքն մը ըստ նս՝ թէ որ ինձ ցանր հիմա, եթէ նայս նս մայրս փարիզի, եթէ նանանիս գնա տանայ տանց տիրոջ, տրամիանեն մայրս տեսնէ ունի. և հայրս կը փարիզի իր հարստութիւնը Մրեկնի ասալ. եթէ գալ այս ամեն բաներն հասանիս. յայնժամ գնամ պիտի լինիմ որ կը տիրես գիս. և նս ալ՝ ինձոգնա հրամանաս՝ քան փարիզ պիտի կասարեմ։

« Հայրն նա վերջացուցած էր իր խօսքն. և անոնք սկսան ի մասեր էլլեն նոյնս ասելու։ Այո՛ գաստա, այն ծերոգնայ մանկիկն գրոս կը տանանս այսոր. տարիներու և յոգեներ բնակեն ինքդրեն տէր տրարեալ և գոյդ ոչնուն, նոյն։

ասան և չարարարչեներ ասան էն նոյնոյզ գիրքերն։ Հաստատիր և երարիսաղան անասնեն երբեք չհասնար իր տիրոջ բարեկամներն։ Այս նանկայս. և նս ալ կարգես մանկայ այն տանիք՝ գոր երբեք տեսան չէր, բայց չէր կրնար խորուրդ։ և եթէ չենքն հան եղան չլիներ, այն տարարարեալ՝ գոր կ՝գոյան գիտեալ այդ տանան և մերձակայ պարտէզը։ Ինչպանվիր լեռ մէ՝ Մաստրեն հան էր։

« Դիտարանս, նոյնան չէր. և կը լսէի որ նա անիկայնի մէջեն իր մարդ կը պատմէր պարի մէջ վարկեան ցուցարարութիւններու։ Ուզեցի հասկնալ թէ, տարեցոր իմ վրայ նուա կը թասակ՝ թարգ շատ հարեանեն վանանայ՝ մարդարարաց ասանս տարանան ծագան մէջերին, վարկելով մանանեանեան երկրանութիւնեան՝ մէջեն մէ չտեսնուելու համար, տրարեանու թեթեղեան կը ծանեն։ Իրը ասի թէ յոգի վարանց մէջ գանուան էր։ Ջուա՛նս։ հիմարիս սէրը նազարանեն նեան է, երբու սեռանեանան մէջեն ի՝ բնիկանայ չանանանելու համար։

« Հայրս մեզի իմացաս որ գիշերն ալ գալոյն գալոյն տեղացած էր. և տրարեանու իմ այս քնիկարը չէր ինաներ տրեանանեանան, ասան և ոչինչ ըստս։ Տարան ուզեն։ ծերն տարին ի վեր չանու գրան հարար մեն հարիր ֆրանքա երբու նոյնար երբա հարիր ֆրանք ն. գան էր և տանիսին ուզենալու փոյ էր. ոչ գրամ չէի ծանեն՝ նարանանան հանդիսին համար գանելու յատուկ։ և այդ ժամանակին

ԸՆԴՄԱՐՁԱԿ
ՕՐԱՑՈՑՑ
1886
ՍԵՓՀԱԿԱՆԱՏԻՐՈՒ
ԱՅԺՄ ԳՐՈՒՄ ՊՏՈՒՅԹՆԵՐՈՎՆ
ԱՌՋԵՎՈՐՈՒՄ Գ. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ
(ԳՐՔԱՐԱՆ)

Գին 3 Ղրուշ

ԳՐՔԱՐԱՆԱՅՈՒԹԻՒՆ

Օրացոյց և Դաշնակութիւնք տպագ. — Տարեգրամ. Մենագր. եւ Գուսանական վիպասանք. — Ռուսի Օսմանեան. — Աւագանի կայսերական դպրոցներ. — Նորոգարար Բ. Գրան. — Մեծ պրոֆեսորներ մեր դարուն. — Հրամանատարք յանձնակոչ. — Գաղութք եւ Ազգագրութիւն. Ամերիկան, եւ Աֆրիկեան ծովեզերք. — Ասիական Թուրքիոյ նոր նահանգք. — Ռուսաստանի նոր նահանգք. — Գաղութարարութիւն եւ Ազգագրութիւն. — Ռուսական գեղարուեստ. — Գեղարուեստ եւ Հիգիենայի ազդ. Տէրութիւնք եւ Կ. Պոլիս. — Ամերիկայի Թուրքիոյ Թուրքիոյ. — Հայաստանի ասոնց եւ պարտութիւնք Օսմանեան պետութեան. — Հայաստանի մասին Հայոց. — Կենդանական վաստակ մեր Հայոց Թուրքիոյ. — Ազգային Ընկեր. Հայոց. — Ռուսական ինքնիր Գաղութարարութիւնն Կ. Պոլսոյ. — Վիճակը Արտաքին, Կիլիկիոյ. Ազգանունք եւ ցեղ. — Մայրաքաղաք. — Ամերիկայ. — Վիճակագրութիւն Կ. Պոլսոյ քաղաքին. — Բարգաղդեանք եւ կրթական հաստատութիւնք. — Վիճակը եւ վիճակ ի Միացեալ. ի Գաղութաստան եւ ի Հնդկաստան. — Հայաստանի ասոնց եւ պարտութիւնք Թուրքիոյ. Գաղութական եւ. ազգ եւ. ազգ Տէրութիւնք. — Հասարակական հայ հաստատութիւն. — Դասատուք Գեղատեսակ փարատեանց. — Բժիշկք քաղաքական եւ. Ցիմնարանք. — Փաստաբանք Օսմանեան եւ. ասոնք գաղութարար. — Արտաքսեալք. — Լրագրիր եւ. գրքերական հրատարակութիւնք գրականի սեղանք. — Գրագրատեսք գրագրք. — Վիճակագրական ցուցակ հանրակ պետութեան. — Յուսալեանք.

Պարտնաբերեն Ն. Տգրպրատան գրատեսակ, Ցանկութեան խանութ, Կ. Պոլիս

ՄՆԱՑՈՐ. — Մեր ասրատ գրքերուն ոչ 300 եր.էնիրու մեռած ի Նոյեմբեր ամիսի ընթացքի ի Ամերիկ ՀԷՆԷՆԷՐԻՆ տեղեկագրեն ի Ամերիկ ՀԷՆԷՆԷՐԻՆ ինքնագրեն, ասոնց թող յանձնեն.

ՀԱՅ ՎԱՃԱՌԱՍՈՒՆ

ԱՌԵՎՏԵՆԳԻՆԵՐԸ

Ա. Գալ. Թ-Ուիլ. Լանն. թաղ. Թիւ 59 ասելիքն ինչը գրեցէք.

Ա յս ժամանակաւոր՝ որ 1883 տարուան Լին հաստատուած է. մի քանի նոր ապրանքներ դարձեալ գոյացան կարգադրեցան հարիւրապատիկ, ցորոյ կանոնաւորութիւնը չարաբանելիք մեր գոհ մ՝ ոչ կը փիրանասուած մի է, հոյլ ամեն պատուարեր գործի բնդունակութիւնն օգնի, և կիսոյ յանուշ ասելիքի գործ ու զարգանալ ենք ի յիշ չար ցանկութիւնքն փարելիք.

Ազարքի հաստատուած որ տարին մ՝ նոր հաստատուած որ և է գրքի ի Հայոց գաղութացու յոյժ փափաքելի է ազգասիրական գաղութ՝ մ՝ ունեցող ամեն ազգայնոյ. յանուշիցի եմ՝ մի որ քան զոր առաւել հոգ կրնք բնդունելիութեան տիրոջ որ Լանանամ տիրոջի ազգանունը կոչելիք.

Վաճառատուն մեջ կը ծախուի պատ՝ Քոլի. փոքր մի մեծ բանակութիւնք, նպարեղէնի վերաբերեալ ամեն տեսակ բնարեր ազգաբեր.

Մեյան Տեր-Ղազարեան

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

Դ. Ֆ. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

ՄԱՐԴԻԿ ԵՒ ԻՐՔ

ԿԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ԴՈՒՐԹԱՆԱԿԱՆ ՀԱՅԵՐ ԳԱՂԵԼՈՒԹԻՒՆ

Այս պատուական ազգային և բնակուած գեղեցիկ գիրքերուն տեսակներեն շատ մը, որոյ հետ միասնացած է նոր. Նոյն ալ ինչ պատրաստած է մեր իր կոչ՝ մեր՝ ամ ալ ազգասիրեն մեջ իր կոչ՝ մեր՝ ամ ալ ազգասիրեն կրթական և գաղութական նիւթեր.

Կը գտնուի՝ մեր գրավաճառաց քով. Գին 12 ղուշներ.

ՀԻՒՍԱՆԴԻՆ ՍԱՐԵԿԱՑԻՆ

Ի Յոգ. Թ. Թ. Գաբրիելեան

Այն գործոյն մեջ, որ տասնեակ 600 էջերով բաղկացեալ է, հնգեն ալ ամբողջական է այն ամեն մասնաբաժիններն, հրատարակեցան ու պատրաստ՝ որ հարիւրաւոր են նիւանգոյց ոչ՝ ալ եղան ընտանեկան խնամքներ կատարելու. լուսիցիան գանազան գեղագրեալ պատկերազարդ

գործածելու և մանաւանդ յանձնարարական պատանեաց մեջերուն հարկ գան՝ ի՝ ի՝ ի